

Spoštovani!

Izbruh pandemičnega vdora COVID-19 je ob vladnih ukrepih zaježitve razširjenosti virusne okužbe, javne in zasebne zavode na področju kulture, nevladne organizacije in posameznike, ki delajo na področju uprizoritvenih umetnosti, prisilil k odpovedi vseh javnih prirediteljev, poklicnih dejavnosti in udejstvovanj. Izpolnitev utemeljene zahteve v prid varovanju zdravja skupnosti, je močno prizadel področje dramskega ustvarjanja in v njem zaposlene, ter jim poleg nezmožnosti poklicne uresničitve odvzel temeljno možnost ustvarjanja dohodka, ki pomeni temeljno ustavno pravico do dela. Najhujše posledice izgube dela, pri tem trpijo samozaposleni ustvarjalci, ki se v največji meri zanašajo na delo, ki ga dogovorijo z javnimi zavodi, ali drugimi proračunskimi porabniki javnih sredstev. Tako ustvarjeni dohodek predstavlja materialno sredstvo, ki zagotavlja, da s svojim delom lahko prehranijo sebe in svoje družine ter se na poti umetniškega razvoja preživljajo.

Način poslovanja, ki je močno vezan na organiziranost ministrstva za javno upravo, skupini samozaposlenih ne omogoča sklenitve predpogodb, ki bi jih štela pred odpovedmi ali izgubo dohodka. Škodljiva praksa, ki se udejanja zadnjih petindvajset let, je ob splošni ogroženosti, ki je z odpovedmi ali preložitvami dogodkov na negotovi prihodnji čas doletela vse, ki opravljamo dela na področju uprizoritvenih umetnosti tako postala skupna in povezovalna težava, ki lahko in mora skleniti vse vpletene v izražanje zahtev po enakovredni in zakoniti obravnavi, ki jo trenutni upravitelj državne skupnosti odreja.

Združenje dramških umetnikov Slovenije zato spodbuja vodstva javnih in zasebnih zavodov in organizacij, ki imajo zagotovljena sredstva za opravljanje dejavnosti za katere so ustanovljena, da pomagajo ublažiti negativni vpliv izpada dohodka samozaposlenim umetnikom in ustvarjalcem, da se povežejo v skupni zahtevi po primernem materialnem nadomestilu in pomoči zaradi dolgotrajnega izpada dohodkov vsem, ter spoštujejo osnovni in uveljavljen sistem etičnih pravil, ki lahko zaščitijo vse izvajalce v domeni dramških umetnosti.

Skupaj lahko našo vitalno ustvarjalno skupnost ohranjamo z naslednjimi ukrepi:

1. Ohranite dogovorjena sodelovanja in dogovorjene pogodbe z izvajalci, čeprav še nimate dokončnega organizacijskega načrta prihodnjih dogodkov. Pomembno je namreč spoštovati trdnost prepričanja, da nameravate načrtovana dela le predstaviti in spoštovati svoje dane zaveze.

2. Razmislite o profiliranih načinih prenosov vaših dogodkov po spletnem omrežju. O načinih, kako lahko vaš dogodek podaja izvirne kvalitativne lastnosti k zajemu široke generične spletne ponudbe. Razmislite o možnostih vzpostavitve učnih razredov, programov in delavnic ter dogodkov, tudi za zbiranje sredstev, ki bi jih bilo mogoče pridobivati na nov način.

3. Tisti, ki ste samozaposlenemu ustvarjalcu plačali akontacijo, kot je bila predlagano 21. 3. 2020 v *Sporočilu ZDUS*, ali morda nakazali polog, ne zahtevajte vračila izplačila.

4. Če je samozaposleni sodelavec ali ustvarjalec vložil svoj čas za načrtovanje, pripravo, ali celo dobavo za delo potrebnih materialov, naj se mu to delo in vloženi strošek nadomesti.

5. Če je samozaposleni ustvarjalec ali sodelavec za pomoč pri svojem delu najel druge samozaposlene, nezaposlene ali študente, ki bi bili, oziroma so bili del načrtovanega projekta ali dogodka, se v skupnem pogovoru dogovorite o primernem nadomestilu za ta dela.

6. S samozaposlenim, ali najetim ustvarjalcem se pogovorite o drugih priložnostih, ki bi jih lahko uresničili skupaj. Sedaj, ali v prihodnje.

Lahko se z njimi dogovorite za dela na spletu, izdelavo grafik za vaše strani v družabnih medijih, za nastope in obvestila o sedanjih in prihodnjih dogodkih. Tudi tistih za zbiranje sredstev, ali za pisanje študij, o spletnih izvedbah intervjujev, za izmenjavo dela, morda ustvarjanje risb za določeno publikacijo.

Ustvarjalce povabite, naj sami razmislijo o možnostih sodelovanja, tudi na druge načine.

7. V kolikor vaš proračun dopušča prožnost, razmislite o terminih, ki so vam na voljo za njihovo uresničitev, predvsem pa poskrbite za plačilo dela samozaposlenim za projekte v naprej: pozneje v tem letu, ali tekom naslednjega leta.

8. Spodbujajte zaposlene in samozaposlene k izobraževanju, študiju, pripravi na domu, k delu in druženju, obveščanju na spletu. Spodbujajte podpornike in sledilce k nakupu vaših dogodkov in del v naprej.

9. Če lahko, odločite se odkup umetniških izdelkov samozaposlenih, morda tudi drugih kreativnih podjetij za poslovna darila, ki jih lahko posredujete sedanjim, ali bodočim donatorjem.

10. Naslavljajte pisne in ustne zahteve po ureditvi sedanjih razmer lokalnim in državnim političnim predstavnikom. Spodbujajte jih, naj podpirajo ukrepe za vključevanje samozaposlenih ustvarjalcev v delovne procese, vztrajajte pri zagovarjanju pomena umetnosti, ustvarjalnosti in kulture v naši družbi. Ponavljajte jim vrednote umetnosti, umetnikov, ustvarjalnosti in ustvarjalcev, ustvarjalnih podjetij ter o njihovi vlogi, prispevku v skupnem prizadevanju za gospodarski razvoj skupnosti.

Ljubljana, 12. 04. 2020

predsednik Združenja dramskih umetnikov Slovenije

ddr. Boris Mihalj